

Vuk'uzenzele

O e tlisediwa ke Lefapha la Ditlhaeletsano (DoC)

Setswana/English

Phatwe 2015

Go tswa kwa Union Buildings

Tsebe 3

Tsela e ntšhwa ya kgolo ya Aforika

Tsebe 12

Dikokoma tsa kamoso tse di senang HIV ke sengwe se se kgonegang

Tsebe 13

Molemirui wa mosadi o kotula katlego

Thandeka Moseki wa Stella kwa Bokone Bophirima o tlhagelela ka magetla mo intasetering ya temothuo.

Albert Pule

Palo e e golang ya basadi ba Aforika Borwa e thusa puso go Iwantsha le-huma le go tlhola ditiro ka seabe sa bona mo temothuong.

Mo dingwageng di le mmalwa, puso ka Lefapha la Temothuo, Jalo ya Dikgwa le Bodirelathapi e tlhomile manaane a maikaelelo a ona e leng go matlafatsa basadi mo temothuong. Le lengwe la ona ke Dikabo tsa Bagwebi ba Basadi tse di neng di itsege jaaka Dikabo tsa Temothuo tsa Basadi.

Dikabo tse di putsa maiteko le seabe sa basadi, makgarebe le basadi ba ba nang le bogole mo mererong ya tlamelo ka dijo e e sa tlhaleleng, go tlholwa ga ditiro, kgolo ya ikonomi le phokotso ya lehuma mo lekaleng le. Fa e sale lenaane le le tlhlongwa ka 1999, basadi ba feta 2 000 ba nnile le seabe mo dikabong tse.

Vuk'uzenzele e golagane le mongwe wa basadi ba ba atlegang mo lekaleng la temothuo e bile e ne e le mofenyi wa Dikabo tsa Bagwebi ba Basadi

Thandeka Moseki wa kwa Stella kwa Bokone Bophirima o re bolelela gore go fitlha ga jaana leeto la gagwe le ne le se bonolo mme ka maite-mogelo ao a a boneng mo dingwageng di le mmalwa tse di fetileng, o na le tiisetso e e tle-tseng ya gore maemo a tla tokafala.

Moseki o ne a fenyisa sekgele sa Motlhaqisi wa Boiphedisano yo o Gaisang kwa Dikabong tsa Bagwebi ba Basadi tsa porofense.

Setlhopha se ke sa botlasešweng mo lekaleng le mme ba supile mekgwa e e bokgoni ya itlhamelo go tokafatsa tlhagiso ya dijo, go tlholwa ga ditiro le kgolo ya ikonomi. Moseki o ne a amogela moputso wa madi a a kana ka R75 000, sekgele le setifikheiti sa temogo.

Morago ga go amogela tlotlo e e kwa godimo kwa Bokone Bophirima, o ne a tsenela kgai-sano ya dikabo tsa bosetšhaba kwa a neng a fenyisa R150 000, setifikheiti le sekgele mo go sone setlhopha se. O ne a fenyisa gape le mafaratlhatlha a boleng jwa R500 000.

Moseki o simolotse go lema ka 2011 morago ga go reka Polase ya Grootverdriet 310 (Dirki-esrus) ka fa ntle ga Stella. Ke molemirui wa dilo tse di farologaneng. O godisa diphologolo tse dinnye le tse dikgolo le go tlhagisa dijalo tse di akaretsang sepinatšhe, ditamati, dipepere tse ditala, ditapole, dikhabetshe le maungo a monamune.

Moseki a re o ne a sa akanye gore a ka fitlhelela fa ka tsa temothuo segolo ka ntlha ya fa a dirile diphoso tse dintsi kwa tshimologong. "Ke dirile diphoso tse dintsi ka ntlha ya gore ke ne ke sa itse gore ke jala eng leng, le go tswakanya dikhemikhale ka tsela e e fosage-tseng, fela gone jaanong ke tlhologanya sentle gore ke dira eng," a rialo a nyeba.

O rekisa ditlhagisiwa tsa gagwe kwa mabe-nkeleng a selegae, kwa mafelong a dituelo tsa

dithebolelo tsa loago, kwa dikolong le go abe-la kheretšhe ya selegae tse dingwe tsa ditlha-gisiwa. Moseki o thapile batho ba le barataro mo polaseng ya diheketara di le 36. Polase e ke legae la dinku di le 52, dikwana di le 18, dikgomo di le 25 mme e na le metsi a a epilweng go nosetsa dijalo le go nosa leruo la gagwe.

Le fa a dira ka natla go ya kwa maemong a a kwa godimo, Moseki a re dikgwetlho tse a neng a rakana natso di akaretsa go se nne le matlole, go fitlhelela mebaraka le go tseelwa tlase ke balemi ba bangwe. Tse ke tse dingwe tsa dikgwetlho tse balemi ba basadi ba leba-ganang natso.

"Dikgwetlho tse di a nthotloetsa mme ke tla leka ka bojotlho go dira ka natla gore ke tswellele pele. Dikgwetlho di a nkaga e bile di dira gore ke nne motho yo o botoka, mme e bile ke bona go le botoka gore ke bo ke sa-magane natso ke sa ntse ke le mošwa mo le-kaleng le."

O rile o tllile go dirisa mafaratlhatlha a boleng jwa R500 000 go dira ditlhabololo mo polaseng ya gagwe.

"Madi a ke a boneng go tswa kwa lefapheng, ke a go thusa ka tlhabololo ya mafaratlhatlha mme ke tllile go a dirisetsa lebaka leo."

GO OKETSA KITSO

Fa e sale Moseki a fenyisa meputso e, o ntse a dira ka natla go tokafatsa kitso ya gagwe. O ne a tsenela dikhoso tsa go dira ka dikoko tse ditshweu e bile go sa le gale o tsenetse le khoso nngwe ya kgwebisano e e neng e tlamelwa ke lefapha ka matlole.

"Dikhoso tse di nnile mosola tota gonne

ke batla go tsena mo kgwebong ya go rekisa dikoko. Karolo ya kgwebisano mo khosong e ke neng ke e tsenetse e nthusitse thata mme e bile ke tswellela go ithuta mo go yona."

KATLEGO

O rile nngwe ya metswedi ya katlego ya gagwe go fitlha ga jaana ke go dira ka natla, boineelo le go tlhatlhelwa ke balemirui ba ba mabapi.

"Ba nthusitse thata. Ke na le dinomoro tsa megala ya bona botlho mme ba rile nka ba letsetsa nako nngwe le nngwe fa ke tlhoka thuso."

Boammaaruri ke gore fa e le thuso yona ba na le yona. O gakologelwa ka moo moagisani wa gagwe a neng a mo thusa ka teng go tlhophakhemikhale e e siametseng ditapole.

O rile balemi ba tshwanetse go emisa go ikaega thata mo pusong mme ba simolole go itirela dilo ka bobona.

"Re ka se emele puso rotlho gore e re direle dilo; re tshwanetse go itirela ka borona le go itse gore puso ga e re kolote sepe."

Moseki o rile mo dingwageng di le tlhano tse di tlang, o rata go romela ditlhagisiwa tsa gagwe kwa mebarakeng ya boditšhaba. E ke toro e a ikemiseditse go e dira ka natla gore a e fitlhelele.

"Tla re gateng mo dikgatong tsa baeteledipele ba rona ba ba neng ba lwela kgoleso ya rona. Ke nako ya rona ya go lwela ikonomi ya rona le go tlhola ditiro," o ne a ikuela jalo.

Balemi ba ba nang le maikemisetsa a a tshwanang le a ga Moseki ba ka thusa Aforika Borwa go samagana le dikgwetlho tsa lehuma mme ba fepe setšhaba.

Wathinta abafazi, wathinta imbokodo

Maselaelo Seshotli

Mo Aforika Borwa, Phatwe ga se fela kgwedi e nngwe le e nngwe.

Ke Kgwedi ya Basadi mme ka la bo 9 Phatwe ke Letsatsi la Bosetšhaba la Basadi, le e bileng e leng gape letsatsi la boikhutso la botlho. Ngwaga o gape ke matlhogolatsela a keteko ya ngwaga wa bo 60 wa Mogwanto wa Basadi.

Ka la bo 9 Phatwe 1956 basadi ba digatlhamelamasisi ba ne ba gwantela kwa Union Buildings kwa Pretoria go lwela kgoleso ya bona le go ikuela kgatlhanong le melao ya dipasa ya naga. Melao e e ne e kaela bantsho go nna ba tshotse lekwalo la mosepele la selegae le le neng le itsege jaaka pasa.

Tokomane ya pasa e ne e dirisediwa go tswelletsa kgaoganyo ya batho le go laola

khudugelo ya batho kwa metsesetoropong mo dingwageng tsa tlhalele.

Mogwanto o, o ne o rulagantswe ke Mogkatlho wa Basadi ba Aforika Borwa (Fedsaw) mme o eteletswe pele ke basadi ba bane: Lillian Ngoyi, Helen Joseph, Rahima Moosa le Sophia Williams De Bruyn.

Bogatlhamelamasisi ba basadi ba bo bakile diphetogo le tswelolepele mo basading ba gompiano.

Gompiano, Molaotheo o tsaya basadi e le banni ba naga e ba ba lekanang, ba na le ditshwanelo le maikarabelo a a lekanang.

Puso ya Aforika Borwa e nnile le tswelolepele mo go matlafatseng basadi mo makaleng a sepolitiki, a setšhaba le a thuto.

Jaaka naga ga re keteke fela basadi ba Aforika Borwa ba ba nnileng le seabe mo malobeng, mme re keteke gape le basadi ba ga jaana ba tswelelang go bulela basadi ba isago dikgoro tsa go tswellela ka

kgaratlho ya go matlafatsa, go golola le go rutana.

Go sa le gale Aforika Borwa e ne ya nna moamogelabaeng wa Samiti ya bo 25 ya Mokgatlhotshwaraganelo wa Aforika (AU) mo Ditona tsa AU tse di nang le Maikarabelo a Merero ya Bong le Basadi di neng tsa tshwara Ditherisano tsa bobedi tsa Maemo a a kwa Godimo tsa AU ka ga Tekatekano ya Bong le Matlafatso ya Basadi.

Ditlamorago tsa dikopano tse di neng tsa tshwarwa ka fa tlase ga moono wa "Go Tsenngwa Tirisoeng ka Thuso ya Matlole go Basadi mo Lekaleng la Kgwebo ya Temothuo", e nnile kgoletso le boikuelo jwa go tsaya dikgato mabapi le thuso ya matlole mo kgwebong ya temothuo.

Gareng ga tse dingwe, kopano e dirile boikuelo mabapi le go tsenngwa tirisoeng ga ditshwanelo tsa basadi go fitlhelela, go laola, go nna beng le go tswelwa mosola ke metswedi ya matlole, go akaretsa phitlhelole ya ditsamaiso tsa theko mo thutong, tshedimosetsong le mo tlhabololong ya dinonono, dithekenoloji tsa itlhamelo le tiriso, go godisa matlafatso ya basadi mo kgwebong ya temothuo.

PABALESEGO LE TSHIRELETSEGO

Operation Fiela e thusa gore go nne le kagiso le tolamo

Bathandwa Mbola

Operation Fiela e tswelsetse go thusa go baka maemo a kagiso le tolamo mo nageng, le go netefatsa gape gore mongwe le mongwe yo annang mo Aforika Borwa a ka nna le seabe ka kgolesego mo ditiragalong tsa ikonomi le tsa loago.

Morago ga go runya ga tirisodikgoka ka Moranang, metswedi mengwe ya tirisodikgoka e e neng ya lemogiwa e le setlhodi sa seno e ne e akaretsa tlhokego ya mapodisi mo mebileng le kgopolo ya go tlhoka tolamo. Operation Fiela e ne ya thankgololwa ka Moranang mme e thusitse ka gore go tshwarwe batho ba le 3 914 kwa bokhutlong jwa Seetebosigo.

Ba akaretsa batswantle ba le 1 650 ba ba tshweweng ka ntlha ya fa ba se na ditokomane tse di maleba mmogo le maAforika Borwa a le 2 264 a a tshweweng mabapi le ditiragalo tse di farologaneng tsa bosenyi.

Ditiragalo tsa bosenyi di akaretsa go gweba ka batho, go tshola dithuthupi, go tshola diritibatsi, polao, petelelo mmogo le go tshola dithunya tse di seng mo molaong, go thuba mo matlong le bogodu.

Fa a ne a eme bobegakang ka lefoko, Tona ya Lefapha la Tiromaano, Tekolo le Tshaka-tshaka ya Tiro mo Kantorong ya Moporesitente, Jeff Radebe, yo gape e leng monnasetilo wa Komiti ya Ditona (IMC) ka ga Khudugo, o rile o dumela gore puso e atlegile mo go tlholeng maemo a a edileng mo mafelong a a itemogetseng tirisodikgoka ka Moranang.

MOLAO LE TOLAMO

"Ka Operation Fiela re tsaya taolo ya mafelo a rona gore batho ba rona ba tshele ka kagiso. Re tlhoma maemo a molao le tolamo.

"Re batla go tlhola tikologo e e edileng go batho botlhe ba ba tshelang mo Aforika Borwa gore ba nne le seabe ka kgolesego mo ditiragalong tsa ikonomi le loago," ga rialo

Operation Fiela e thusa go dira gore Aforika Borwa e nne lefelobonno le le babalesegileng ka go tlhola molao le tolamo.

Tona Radebe a patilwe ke ditona tse e leng ditokololo tsa IMC.

Bona ba akaretsa Tona ya Sepodisi Nkosinathi Nhleko; Tona ya Lefapha la Tlhabololo ya Loago Bathabile Dlamini; Tona ya Lefapha la Boitekanelo Aaron Motsoaledi; le Tona ya Lefapha la Pusotshwaraganelo le Merero ya Setso Pravin Gordhan.

Letsholo le, le le eteletsweng pele ke Tirelo ya Sepodisi sa Aforika Borwa (SAPS) e bile le tshegediwa ke mafapha a diporofense le a bommasepala a pharakano le mafapha otlhe a e leng ditokololo tsa IMC jaaka Sesole sa Tshireletso ya Naga ya Aforika Borwa (SANDF) le Merero ya Selegae, le diragaditse ditiro tsa phuruphutso le go amoga dithoto mo mafelong a a farologaneng go ralala naga, jaaka Mayfair, Alexandra, Hillbrow le Sunnyside, gareng ga a mangwe.

Fa a ne a ala tiro ya letsholo le, Tona Radebe o rile ditikwatikwe tsa letsholo le di ne tsa tlhongwa mme batlhankedi ba tiragatso ya molao le metswedithuso e mengwe ba ne ba

tlhongwa go dira bosigo le motshegare.

"Tirelo ya rona ya tsa matlhale a dipatlisiso le yona e ne ya kopiwa go batlisisa meago le mafelo a go itsegeng taolo ya ona e tserwe ke disenyi."

Tsamaiso ya sedika ya taolo ya matlhotlhapelo mmogo le tikwatikwe ya megala e ne ya tlhongwa go dira bosigo le motshegare.

Mo ntlheng ya go busetsa batswantle kwa mafelong a ba a tlogetseng ka nako ya ditlhasele, IMC e kaile gore tiragalo e setse e gatsetse kwa pele thata mo ntlheng ene.

EMA KA DINAO O AGE

Operation Sukuma Sakhe le yona e tsentse letso-go mo go thuseng go busetsa batswantle kwa mafelong a ba tshabileng kwa go ona.

Operation Sukuma Sakhe – e leng lereo la isi-Zulu le le kayang gore ema ka dinao o age – e rotloetsa tirisano ya loago magareng ga puso le baagi. E thankgolotswe lwa ntlha kwa KwaZulu-Natal.

Mabapi le batswantle ba ba tlogetsweng ba

iphothere, Tona Radebe o rile batswantle ba le 5 645 ba itlhophetse gore ba busediwe kwa dinageng tsa bona.

Bona ba akaretsa ba kwa Malawi ba feta 3 000, ba kwa Mozambique ba le 682, ba kwa Zimbabwe ba le 1 240 le ba kwa Tanzania ba le 17.

Mekgatlo mengwe ya baagi e latofaditse Operation Fiela ka gore e latelela batswantle fela mme ya ikuela gore e lejwe sešwa.

Le fa go le jalo, Tona Nhleko o gateletse gore letsholo le ga le a tota baagi ba ba sa tloleng molao kgotsa batswantle ba ba sa tloleng molao.

Ntlha e ne ya tlalediwa gape ke Tona Motsoaledi, yo a rileng matsholo a a farologaneng a ka tswa a le mo bokaelong jwa Operation Fiela le kwa ntle ga yona a a tsamaisiwa ke lefapha a thusa baagi.

"Re tsamaisa matsholo a a kgethegileng jaaka Operation Fiela mo lefapheng. Ga se sepe se se kgethegileng kgotsa se sešwa."

O kgapetse thoko gape ditshitshinyo tsa gore batswantle ga ba alafiwe kgotsa ga ba neelwe kalafi e e tshwanang kwa ditheong tsa boitekanelo tsa puso.

"Lebaka la gore re bo re na le palo e e kwa godimo ya batho ba ba dirisang di-ARV ke gore re alafa mongwe le mongwe mo nageng go sa lejwe gore o tswa kae... ntle le malwetse a a jaaka jalelelo ya diphilo gonno ao ke dikgetse tse di kgethegileng."

Fa e le Tona Dlamini ena, a re Lefapha la gagwe le ithutile go le gontsi mo letsholong le.

"Go botoka gonno mafapha a puso a dira mmogo," a rialo.

O kaile gape gore mo malobeng baagi ba ne ba ikuela go puso go tsereganya le go tshwara disenyi tse di kotsi.

"Gone jaanong ka gore re dira sengwe, go buiwa kgalhanong le rona," a rialo a tlaletsa ka gore puso e tlele go tsaya dikgato tseo kgalhanong le ba ba tlolang molao, e ka nna maAforika Borwa kgotsa batswantle.

Kgaotsa melaetsa ya thobalano le kgeriso ka inthanete

*Samona Naidu

Thekenoloji le kgolo ya dirala tsa mafaratlhatlha a tlhaeletsano ya loago jaaka Facebook, MIXit, WhatsApp, melaetsa e e bonako, melaetsakhutshwe, dibidio le YouTube di fetotse tsela e bana ba tlhaeletsanang le ba bangwe ka yona, le ka ga ba bangwe.

Ka dirala tse, bana ba golagana le balekanenabo go tswa kwa mafelong a a farologaneng mo nageng le go ralala lefatshe. Le fa e le gore dirala tse di tlhagisa dilo tse dintshwa mo baneng, di na le dilabe le dikotsi tse di rileng. Ga jaana batho ba bantsi ba dirisa dirala tse go dira bosenyi, ba tsietse badirisi ba ba sa lemogeng mme ba ba dirise botlhaswa. Ditiragalo tse tsa bosenyi di itsege jaaka kgeriso ka inthanete, thomelo ya melaetsa ya thobalano, le nyenyefatso ka inthanete.

Lefapha la Bosiamisi le Ditirelo tsa Kgopololo ya Batshwariwa le ne go sa le gale la amogela baithuti ba le 500 ba dikolo tsa Foreisetata go ba tsibosa ka kgeriso ka inthanete le thomelo ya melaetsa ya thobalano mmogo le ditlamorago tsa semolao. Baithuti ba ne ba rutiwa ka ga ditirelo tsa bosiamisi tse di leng teng go thusa batswasetlhabelo ba kgeriso ka inthanete le thomelo ya melaetsa ya thobalano, jaaka go bona taelo ya tshireletso go tswa kwa kgotlatshekelo kgalhanong le motho yo o dirang ditiragalo tse. Taelo ya tshireletso e go thusa jaaka motswasetlhabelo, go fedisa tshotlako eo. Motho yo o tlolang taelo ya kgotlatshekelo a ka rweswa molato wa bosenyi.

Letato Morutle, e leng moithuti yo a neng a tsenetse dithutano tse, a re o ithutile gore kgeriso ka inthanete le thomelo ya melaetsa ya thobalano ke molato wa bosenyi le gore e tshwanetse go begiwa.

"Jaaka baithuti re tshwanetse go dirisa inthanete go dira ditlhotlhomiso tsa tiro ya rona ya sekolo, e seng sepe gape," a rialo.

Moithuti yo mongwe, Tseki Mpolokeng, a re diselula ga di a tshwanela go dirisiwa go romela sepe se se amanang le thobalano.

"Ke ne ke sa itse gore go abelana kgotsa go fetisa dibidio le ditshwantsho tsa thobalano tse ke di romelotsweng ke mongwe go dira gore le nna ke nne molato ka kgeriso ka

inthanete le thomelo ya melaetsa ya thobalano," a rialo.

Molaodi wa Kgotlatshekelo ya Bana, Pritima Osman, o tlhalositse gore go botoka go se tsibogele melaetsa kgotsa ditshwantsho tse mo diseluleng kgotsa ka dirala tse dingwe tsa bobegakang jwa loago.

"Fa mongwe a go tshosetsa, a fetisetse dintlha tsa gago tsa sebele go ba babangwe mme o boifa, itsise mogolo kgotsa mapodisi ka gangwe."

Fa kgeriso ka inthanete e diragala kwa sekolong kgotsa kwa kholejeng, motho yoo o tshwanetse go begiwa kwa morutabaneng.

Batsadi ba tshwanetse go ela tlhoko matshwao a a latelang a maikutlo, tiragatso mo dithutong, le maitsholo a loago:

- **Matshwao a maitsholo:** Ngwana wa gago o ipatla a le esi kgotsa a le ditlhong, o bontsha matshwao a kgatelelo, a na le maikutlo a a sa tsepamang le go tenega ka pele, a etsaetsega kgotsa a na le kgatelelo e kgolo, a supa matshwao a maitsholo a bogagapa.
- **Matshwao mo thutong:** Ngwana wa gago a sa batle go ya sekolong, a tsena mo mathateng kwa sekolong, a lofa sekolo, a latlhelgelwa ke kgaltheho mo sekolong le maduo a gagwe a ya kwa tlase.
- **Matshwao a loago:** Ngwana wa gago o tlogela go dirisa khomphiutha, tsela e a jang ka yona kgotsa e a robalang ka yona e fetoga, kgotsa a tshwarwa ke digateledi, a sa tlhola a batla go nna le seabe mo ditiragalong tse a neng a di rata, a ikgabatsa, le go leka kgotsa go tshosetsa ka go ipolaya, le go fetola ditsala.

Ngwana wa gago a ka tswa a kgerisa ba bangwe ka inthanete. Matshwao a o ka a lebang ke a:

- Ngwana wa gago o kgaotsa go dirisa khomphiutha kgotsa o a e tima fa go na le motho gaufi nae.
- Ngwana wa gago o bonala a etsaetsega fa a dirisa khomphiutha kgotsa selula.
- Ngwana wa gago o dirisa nako e ntsi mo khomphiutheng, a ngala kgotsa a tenega fa a beelwa nako kgotsa a kganetswa go dirisa khomphiutha kgotsa selula.

* Samona Naidu o direla Lefapha la Bosiamisi le Ditirelo tsa Kgopololo ya Batshwariwa.

KGERISO KA INTANETE KE ENG?

Kgeriso ka inthanete ke tshotlako e e diragalang ka tiriso ya diriswata tsa thekenoloji jaaka diselula, dikhomphiutha mo diwebosaeteng tsa mafaratlhatlha a tlhaeletsano ya loago, ka melaetsakhutshwe kgotsa e e bonako le metlotlo ka dirala tsa thekenoloji. E diragala ka tsela ya melaetsa e e nyatsang kgotsa e e utlwisang botlhoko, ditshwantsho kgotsa dibidio tse di tlhabisang ditlhong tsa thobalano le diimeile tse di refosanngwang kgotsa tse di bewang mo diraleng tse mme di utlwiwa bangwe botlhoko.

THOMELO YA MELAETSA YA THOBALANO KE ENG?

Thomelo ya melaetsa ya thobalano ke fa ditshwantsho tsa batho ba ba sa aparang kgotsa dibidio tse di nang le melaetsa e e tshithinyang thobalano di romelwa ka melaetsakhutshwe wa selula kgotsa metlotlo ka dirala tsa thekenoloji. Mefuta e ya melaetsa e ka tsewa e le ditshwantsho tsa maponapona tsa bana segolo fa bana ba banyane ba amega.

NNA LE SEABE GO THIBELA KGERISO KA INTANETE LE THOMELO YA MELAETSA YA THOBALANO

- Batsadi ba rotloediwa go nna le seabe le go itse ka ga mefuta e e farologaneng ya thekenoloji le dirala tsa mafaratlhatlha a tlhaeletsano ya loago e e dirisiwang ke bana gore ba ele tlhoko mefuta wa dilo tse di fetisiwang ka dirala tse.
- Tlayang re thibe kgeriso ka inthanete le thomelo ya melaetsa ya thobalano! Bega mongwe le mongwe yo o belaelang a dirisa kgeriso ka inthanete le thomelo ya melaetsa ya thobalano mo dinomorong tse di fa tlase.

O KA BONA KAE THUSO KGOTSA WA BEGA KAE KGERISO KA INTANETE LE THOMELO YA MELAETSA YA THOBALANO?

- Letsetsa Childline mo go 080 005 5555
- Letsetsa Lifeline mo go 011 728 1347
- Bega kgetse kwa Tirelong ya Sepodisi sa Aforika Borwa mo go 10111 kgotsa 08600 10111